

# L



NAAR HET OVERZICHT

## Inhaltsverzeichnis

L	>
Landsmannschaften	>
Regionale vereniging van Westfalen-Lippe	>
Landbouwschool Bocholt	>
Langenberg, Dr. Aloysius Franziskus Bernardus van,	>
Langenberg Park	>
Langenbergschool	>
Langenbergstraße met historische huizen	>
LaPaBo	>
Kapucijnenkerk, Sint-Laurentiuskerk	>
Leo-Nußbaum-Straße	>
Over de stadsencyclopedie	>

## L

## — Landsmannschaften

Na de Tweede Wereldoorlog vonden duizenden ontheemden en vluchtelingen uit de Oost-Duitse gebieden een tweede thuis in Bocholt. De meesten van hen kwamen uit Silezië, Oost-Pruisen en Pommeren. De catastrofale omstandigheden in die tijd maakten het leven van de nieuwkomers niet gemakkelijk, want ze kwamen volledig berooid naar een stad die 85% verwoest was tijdens de oorlog en waarvan de gebombardeerde inwoners bezig waren met de wederopbouw. De hele bevolking van Bocholt werd geïnspireerd door het verlangen naar een nieuw begin. Ook de ontheemden sloten zich bij deze strijd lust aan. Het stadsbestuur van Bocholt richtte een bureau voor ontheemden op. In 1951 werd bijvoorbeeld 267.000 Duitse mark uit de gemeentebegroting aan de vluchtelingen ter beschikking gesteld voor onderhoudshulp, hulp bij het huishouden en ondersteuning bij het levensonderhoud. Op 31 december 1955 registreerde het Bocholt Expellee Office 3.910 ontheemden en 555 vluchtelingen uit de Sovjetzone in Bocholt.

De scheiding van hun thuisland en heimwee smeedden de ontheemden dicht bij elkaar. Ze ontmoetten elkaar in groepen en hielpen elkaar. Er werden Landsmannschaften gevormd in de Bondsrepubliek Duitsland en ook in Bocholt, georganiseerd volgens de regio's waar de vluchtelingen en ontheemden vandaan kwamen. In 1949 werd bijvoorbeeld de Silezische Landsmannschaft opgericht. Andere organisaties volgden. Er ontwikkelde zich een levendige uitwisseling tussen hen. Op de eerste zondag in september vierden ze samen de "Dag van het Vaderland".

In 1955 richtten de verdrevenen een gedenkteken op voor hun doden op de begraafplaats in Bocholt. Het was belangrijk voor hen om tijdens de bijeenkomsten herinneringen uit te wisselen, samen liederen over hun vaderland te zingen, volksdansen op te voeren en de cultuur van hun eerste vaderland te bewaren. De jaarlijkse mei-devotie was ook een ervaring voor velen. Later fuseerden de bestaande Landsmannschaften in Bocholt tot de Vereinigte Landsmannschaften, Kreisverband Bocholt. Zij leverden een belangrijke bijdrage aan de opening van de "Ostdeutsche Heimatstube" op 26 april 1981.

De generatie ouders die hun Oost-Duitse thuisland in 1945 moesten verlaten is inmiddels voorbij. De volgende generaties zijn hier in het Westen volledig geïntegreerd. Degenen die als kind de vlucht hebben meegemaakt, zijn vandaag de dag niet jong meer. Van de vroeger zeer actieve leden van de Landsmannschaften is alleen een kleine vriendenkring van ongeveer 25 mensen overgebleven. Ze kwamen regelmatig één keer per maand samen in het Stadsmuseum Bocholt, Osterstraße 66. Op 14 oktober 2008 werd deze kring om leeftijdsredenen ontbonden.

Lit:

Kroniek van de regio Bocholt 1975-1999, samengesteld door Wolfgang Tembrink

(Bocholter Quellen und Beiträge, deel 9, uitgegeven door de stad Bocholt, Stadsarchief). Bocholt 2001.

Bocholter-Borkener Volksblatt, 15 oktober 2008, p. B2.

Bronnen: Stadtarchiv Bocholt: Bestuursverslagen van de stad Bocholt uit 1951 en 1955.

## — Regionale vereniging van Westfalen-Lippe

Het Landschaftsverband Westfalen-Lippe (LWL) is een gemeentelijke organisatie met ongeveer 12.500 medewerkers die zich inzet voor de 8,5 miljoen mensen in de regio. Met zijn 35 speciale scholen, 19 ziekenhuizen, 17 musea en als een van de grootste aanbieders van hulp voor mensen met een handicap in Duitsland, vervult het LWL taken in de sociale sector, in de hulp voor gehandicapten en jongeren, in de psychiatrie en in de cultuur, die zinvol worden uitgevoerd in heel Westfalen.

De negen onafhankelijke steden en 18 districten in Westfalen-Lippe zijn lid van de LWL. Zij ondersteunen en financieren de regionale vereniging, die wordt gecontroleerd door een parlement met 100 leden uit de gemeenten.

## — Landbouwschool Bocholt

De landbouwschool bestond van oktober 1922 tot 31 december 1974 en omvatte ook de tuinbouwvakschool voor het voormalige district Borken van oktober 1929 tot Pasen 1962. In een tijd van intensieve ontwikkeling in de landbouw waren de taken van de school het onderwijzen van de volgende generatie vakmensen en het geven van bedrijfsadviezen, waarvoor meststof- en variëteitsproeven en bodemonderzoeken werden uitgevoerd. De school en vooral de directeur Josef Jasper bevorderden onder andere de omschakeling van koeienstallen naar korte-hoge stallen, de oprichting van coöperaties voor stierenhouderij en de tuinbouw **Veiling** Bocholt evenals de invoering van melkcontrole.

In 1950 werden twee extra medewerkers toegevoegd aan de bedrijfsadviseringsdienst, die zich nu onder andere bezighield met de invoering van tractoren en melksystemen en de intensivering van bemesting en gewasbescherming. Het voormalige landbouwschoolgebouw aan de Dinxperloer Straße 56 wordt nu gebruikt door de August Vetter Vakschool.

Lit:

Josef Michels, Aus der Geschichte der Landwirtschaftsschule Bocholt, in: Unsere

**Heimat.**

Jaarboek van het district Borken 1986, Borken 1986, blz. 43-44.

## ← **Langenberg, Dr. Aloysius Franziskus Bernardus van,**

Privaat raadslid, geboren 6.10.1769 Bocholt, overleden 26.8.1843 Münster. Vader wettelijk vertegenwoordiger en administrateur van het Witte Klooster, opgeleid door de Minderbroeders van Bocholt, studeerde Romeins recht, Duitse geschiedenis en staats- en feodaal recht in Münster (1788-1790), vanaf 1790/91 Duits recht en geschiedenis in Göttingen. 1792 Doctoraat in Münster en hoger staatsexamen, bevoegd als advocaat in het hele Hochstift. Advocaat in Bocholt.

Vanaf 1801 vertegenwoordiger van de stad in straf- en belastingzaken. 1802 Curator en adviseur van de nieuwe vorsten (Salm-Salm en Salm-Kyrburg). 1809 Benoemd tot raadsheer van de nieuw georganiseerde regering en rechtbank in Bocholt. 1811 Lid van de gezamenlijke hofkamer van Salm, bij keizerlijk Frans decreet Franse procureur voor het hof in Rees. Na het einde van het Napoleontische tijdperk, samenwerking met de Pruisische hoofdpresident von Vincke.

Directeur van de arrondissementsrechtbank in Borken, daarna bij de regering in Münster (Privy Councillor). Orde van de Rode Adelaar III klasse door Friedrich Wilhelm III, later ook II klasse, ereburger van Bocholt. Zijn erfenis ging naar de armen van Bocholt, waaruit de stichting "Langenbergscher Armenfonds" werd opgericht. De Langenbergstraße, de voormalige Langenbergschool en het Langenbergpark zijn naar L. genoemd.

Lit:

B. Lensing, Privy Councillor v. Langenberg een grote weldoener van Bocholt in: UNSER BOCHOLT Jg. 2, (1951), H. 10, p. 190-191.

## ← **Langenberg Park**

Het Langenbergpark, gelegen aan de huidige Adenauerallee (voorheen Nordallee), diende van 1807 tot 1908 als begraafplaats. Het werd verplaatst naar de Blücherstraße en is nu de belangrijkste begraafplaats van de stad.

Het zogenaamde Doodenhüsken, waar de doden voor de begrafenis werden opgebaard, ligt nog steeds aan de zuidkant van het Langenbergpark. Tot het einde van de oorlog werd het gebruikt als sanatorium voor mannen. In de uiterste noordoosthoek is een kleine begraafplaats met gedenkstenen bewaard gebleven. Aan de zuidelijke

rand is een speeltuin en in het midden van het park staat de zogenaamde Meckermann, een stenen sculptuur met een inscriptie.

Het park staat bekend om zijn prachtige bomen, waarvan sommige exotisch zijn, en er loopt een natuurpad langs dat wordt georganiseerd door de Verein für Heimatpflege Bocholt e. V. (Vereniging voor het plaatselijke erfgoed van Bocholt). Onlangs is er twee keer een lichtfestival gehouden in het park, met honderden kaarsen verspreid over de grasvelden en bezoekers die meezongen met de liederen.

et park stond in 1945 ook bekend als het Sovjetparadijs omdat de bevrijde Russische gevangenen er in de zomer van 1945 graag vertoefden.

Het park is vernoemd naar de weldoener van de stad, raadslid Dr. Aloysius Franziskus Bernardus van Langenberg, geboren in Bocholt in 1769.

## — Langenbergschool

De Langenbergschule kwam voort uit het "Old Town School System", dat in 1818 de "First and Second Catholic Main Elementary Boys' School" in het voormalige Minderbroederklooster aan de huidige Langenbergstraße en de "First and Second Catholic Girls' School" aan de Gasthausplatz omvatte. In het midden van de 19e eeuw was het aantal leerlingen zo gestegen dat een uitbreiding van het kloostergebouw en een nieuw gebouw aan de Gasthausplatz noodzakelijk werden. In de daaropvolgende jaren verlichtte de stad de "Altstadtschule" met verdere schoolgebouwen, maar dit was op lange termijn niet voldoende. In 1888 kocht de stad de fabriek en het huis van de fabrikseigenaar Sommer en richtte hier nog meer klassen in.

Vanaf 1 januari 1900 kreeg de school een fulltime schoolhoofd, Ferdinand Haake, die de school 25 jaar lang leidde. Onder zijn leiding werd de school opnieuw verbouwd en uitgebreid.

In 1930 kreeg de school de naam "Langenbergschule" naar de grote weldoener van de stad, Aloys van Langenberg.

Na de verwoesting op 22 maart 1945 waren de klassen verspreid over de stad en gehuisvest in schoolgebouwen die nog overeind stonden. De school werd niet herbouwd in het stadscentrum, maar kreeg het eerste nieuwe schoolgebouw na de oorlog aan het Langenbergpark naast Diepenbrockheim (Stenerner Weg).

Tijdens de grote schoolhervorming van 1968/69 werd de Langenbergschule een katholieke middelbare school onder schoolhoofd Alex Maier en kreeg zo'n grote toestroom van leerlingen dat sommige klassen moesten worden verplaatst naar de Kreuzbergschule in de Münsterstraße. De heer Maier werd als schoolhoofd opgevolgd door Gerhard Cebulla. Na de opheffing van de Kreuzbergschule gebruikte de Langenbergschule deze locatie als "Langenberg II". In 1988 vierde de school haar

170e verjaardag onder het toenmalige schoolhoofd Gerhard Cebulla. Als gevolg van de algemene daling van het aantal leerlingen begon de geleidelijke vermindering in het schooljaar 1988/1989 en de Langenbergschool werd in 1991 gesloten.

Lit:

Barbara Kreilkamp, Zur Entwicklung des Volksschulwesens in und um Bocholt bis zum Dritten Reich, in: UNSER BOCHOLT Jg. 30 (1979) H. 3, p. 15-22.

Gerhard Cebulla, Das Schulwesen der Altstadt Bocholt, uitgever: Förderkreis der Langenbergschule Bocholt e. V.

## — Langenbergstraße met historische huizen

Het herdenkt de ereburger van Bocholt, Dr. Aloys Franz Bernhard van Langenberg (1769-1843).

Historische huizen:

Nr. 25

Vrijstaand herenhuis met twee verdiepingen, zadeldak en dakpannen. Pastorie van de parochie Liebfrauen. Gebouwd in 1784 als Latijnse school van het Minorietenklooster. 1811-1865 particulier bezit. 1865-1893 eigendom van de parochie van Sint-Joris en gebruikt als "hogere meisjesschool" en "kinderopvang". Na verbouwing in 1893 woonhuis van de parochierector en vanaf 1901 pastorie van de eerste pastoor (1901 - 1913) van de Liebfrauenkirche, Reinhold Rohlmann (1848 - 1913). Verwoest in 1945. Herbouwd in 1952/53 door pastoor (1934 - 1964) Clemens Dülmer (1885 - 1967). De dakzone werd veranderd tijdens de wederopbouw. Gipsen gevels met vijf maal drie symmetrische vensterassen, met blinde ramen aan de oostkant. De straatgevel met centrale ingang wordt verdeeld door pilasterlijsten en kroonlijsten. De centrale as wordt benadrukt als een risaliet. De stolpramen hebben geprofileerde, geperforeerde stucwerk omlijstingen. De borstweringen van de vensters op de bovenste verdieping met gipsen lijstwerk.

Nr. 49

Herenhuis van twee verdiepingen met tentdak en dakpannen. Gebouwd rond 1900, de gepleisterde gevels boven het souterrain aan de straatzijde met drie vensterassen en een centrale ingang boven een terugliggende trap. De straatgevel wordt verdeeld door pilasterlijsten en kroonlijsten. De pilasterlijsten zijn versierd met Art Nouveau ornamenten. De centrale as wordt benadrukt als een risaliet. De ramen en de ingang van het huis hebben geprofileerde, geperforeerde stucwerk omlijstingen. Hoofdkaplijst met dentilfries onder de dakvoet.

Lit:

Wilhelm Seggewiß, Bocholter Straßen erzählen Geschichte, in: UNSER BOCHOLT Jg. 39 (1988), H. 2, p. 49.

Gerhard Schmalstieg, Straßennamen in Bocholt nach nur hier bekannten Personen, in: UNSER BOCHOLT Jg. 55 (2004) H. 4, p. 53-72. UNSER BOCHOLT 1981, H. 3, p. 37, en 2000, H.2, p.36 en 38-39. UNSER BOCHOLT 1981, Heft 3, p. 37.

## — LaPaBo

Karnevalsverein Lachparade Bokelt-Ost e.V. Lachparade Bokelt-Ost e.V. (LaPaBo) is een geregistreerde vereniging die sinds 1978 carnavalstradities in het oosten van Bocholt cultiveert. De activiteiten van de vereniging beslaan het hele scala van carnavalsactiviteiten: showdansen voor kinderen tot 10 jaar, wacht- en showdansen voor junioren (tot 16 jaar) en senioren (vanaf 16 jaar), solodansen, carnavalspeeches en parodie, zang, praalwagen- en podiumbouw en een naaiking voor het maken van de danskostuums en de kostuums voor de optocht van Roze Maandag.

Het dwaze begin van de LaPaBo gaat veel verder terug dan 1978, tot het begin van de jaren 1950. In die tijd ontwikkelde het georganiseerde carnaval van de Lachparade in het oosten van Bocholt zich uit de aanvankelijke spontane carnavalsvieringen van de parochiejeugd van Sint-Kruis en de KAB van de parochies Sint-Kruis en Sint-Paulus. Terwijl de eerste zaalevenementen plaatsvonden in het Kolpinghaus en Paulusheim Bocholt, verhuisden ze later naar het hotelrestaurant "Am Erzengel" in de Münsterstraße, waar het jaarlijkse LaPaBo-carnaval vandaag de dag nog steeds wordt gehouden.

De LaPaBo wil het traditionele Bocholter carnaval, het Bocholter dialect "Bokelts Platt" en de Bocholter couleur locale in zijn dwaze voorstellingen en activiteiten verwerken. Het principe is dat alle carnavalsartiesten uitsluitend op vrijwillige basis en gratis werken.

## — Kapucijnenkerk, Sint-Laurentiuskerk

In 1912 stichtten de kapucijnen een klooster in Bocholt aan de Hemdener Weg. Tien jaar later (1922/23) werd er een kloosterkerk gebouwd. Uiteindelijk bouwde het klooster in 1957/58 de nieuwe kerk met als beschermheilige de heilige Laurentius van Brindisi.

Van 1961-2000 was de parochie een zelfstandig parochierectoraat. De pastoors kwamen uit het kapucijnenklooster. De priesters waren betrokken bij de pastorale zorg

voor de parochie en de school. Een aantal van hen gaf les op de St Joseph's Grammar School. Naast hun werk in de parochie en de school namen de paters ook tijdelijk pastoraal werk op zich in de parochies rond Bocholt.

Rond 2000 verlieten de kapucijnen geleidelijk het klooster in Bocholt tot het uiteindelijk in 2001 werd opgeheven. Dit leidde ertoe dat de parochie van Sint-Laurentius van Brindisi uiteindelijk op 1 juli 2001 fuseerde met de parochie van Sint-Georg. Het standbeeld van de heilige Laurentius werd in een plechtige processie de Sint-Joriskerk binnengeleid. Het parochiekerkgebouw aan de Hemdener Weg werd omgebouwd tot een auditorium voor de St Joseph's Grammar School.

Ook vandaag de dag vinden hier concerten en theatervoorstellingen plaats. De ruimte wordt ook gebruikt als jeugdkerk "Believe", waar eens per maand diensten voor jongeren worden gehouden.

Lit:

Alexander Kotschetkoff, Hugo Stahl, Das Kapuzinerkloster in Bocholt, in: UNSER BOCHOLT Jg. 51 (2000) H. 3, p. 37-40.

Roland Engelbertz, O. Cap., 75 jaar kapucijnen in Bocholt - 1912-1987, Borken 1987.

## Leo-Nußbaum-Straße

Deze straat werd in 1995 vernoemd naar de Joodse prediker en leraar Leo Nussbaum (1868-1940).

Lit:

Gerhard Schmalstieg, Straßennamen in Bocholt nach nur hier bekannten Personen, in: UNSER BOCHOLT Jg. 55 (2004), H. 4, pp. 53-72.





## Neem contact met ons op



**Oliver Brenn**

**Kultur und Archiv**

**Kultur und Bildung**



Stuur e-mail



+49 2871 953-2174

**Over de stadsencyclopedie**

**Stadt Bocholt - Der Bürgermeister**

Kaiser-Wilhelm-Straße 52-58, 46395 Bocholt

www.bocholt.de

Instagram: @stadt.bocholt | Facebook: fb.com/stadt.bocholt

De stadsencyclopedie werd in 2003 door een werkgroep onder leiding van de toenmalige stadsarchivaris Dr. Hans-Detlef Oppel gelanceerd en aan het publiek gepresenteerd.

Interessante artikelen en bijdragen werden verzameld uit verschillende publicaties, waaronder het lokale tijdschrift "Unser Bocholt" van Bocholt, dat nog steeds regelmatig wordt uitgegeven door de Verein für Heimatpflege.



© Bruno Wansing